

Servicios

26 de marzo de 2017

SUSCRÍBETE

fjhernan

Levante

EL MERCANTIL VALENCIANO

Valencia
18 / 8°Castelló
17 / 6°Alicante
19 / 7°

Menú

[C.Valenciana](#)[Más noticias](#)[Deportes](#)[Economía](#)[Opinión](#)[Cultura](#)[Ocio](#)[Vida y Estilo](#)[Participación](#)[Multimedia](#)[Levante-EMV](#) » [València](#) » [Oliva](#)

Suscriptor

2

Noticias de Oliva

L'almirall del metre

El militar de l'Armada, matemàtic i polític va ser ministre de Marina el 1810 i fou en dos períodes membre de la Regència durant l'absència del rei Ferran VII

Francesc J. Hernández | 26.03.2017 | 04:15

Gabriel Ciscar i Ciscar fou un militar de l'Armada, matemàtic i polític. Encara que fins al seu avi el cognom familiar s'escrivia amb «s», ell ho va escriure amb «c», amb la lletra «a» tònica, que de vegades accentuà: Ciscár. Era descendent d'un Joan Siscar i d'una Joaneta N. (no sabem el cognom), que, provinents de Catalunya, s'establiren a Oliva al primer terç del segle XV. Fou

L'almirall del metre

fill de Pedro Ciscar Fernández i Rosa Ciscar Pascual, que havien contret matrimoni el 1742 i vivien al carrer de l'Església número 1. Tingué dos germans, Fernando i Francisco (amb els quals mantingué correspondència), i cinc germanes, María Teresa, Isabel, Antonia (de la qual són descendents els comtes de Torrefiel), Pascuala i Agustina. Gabriel Ciscar va nàixer a Oliva, el dilluns 17 de març de 1760, i fou batejat el dia següent a l'església de Santa Maria. Fou nebot del gran il·lustrat oliver Gregori Maïans, i precisament començà la seua formació a l'escola que aquest va fundar a Oliva. Després es formà al col·legi dels Escolapis de València (que havia estat fundat pel bisbe Mayoral) i començà estudis de dret a la Universitat de València l'octubre de 1776, però els abandonà al Nadal, perquè trobà injust un càstig que rebé en participar en una revolta estudiantil. Aleshores ingressà de cavaller guardiamarina, val a dir, d'aspirant a oficial de la Reial Armada. El 1787 va contraure matrimoni amb Ana Agustina Berenguer de Marquina, amb la qual tingué sis fills: Dolores, Aurora, Joaquina, Manuel, Antonio i José. Llevat d'Aurora, tots moriren abans dels 16 anys.

Gabriel Ciscar participà en el fracassat setge a Gibraltar de 1799. Aconseguí el rang de tinent de fragata el 1784 i quatre anys després fou nomenat director de l'Acadèmia de Guardiamarines de Cartagena, encarregant-se de les càtedres de matemàtiques i nàutica. El pilotatge de les naus exigia calcular la velocitat dels vents i els corrents marins, així com orientar-se amb els astres. Aquesta cosmografia necessitava coneixements d'allò que s'anomenava trigonometria esfèrica, la qual cosa exigia el domini dels fonaments geomètrics i aritmètics. Ciscar preparà llibres de text per a la formació dels futurs

Suscriptor | València

Contenido exclusivo para suscriptores digitales

oficials de l'Armada. Així, quan ja era capità de fragata, Ciscar donà a la impremta una amplicació del «Tratado de mecánica aplicado a la construcción, conocimiento y manejo de los navíos» del científic i marí alacantí Jordi Joan i Santacília (1793), un «Tratado de aritmética» (1795) i un «Tratado de trigonometría esférica» (1796). El 1803 publicà una obra enciclopèdica amb quatre volums (aritmètica, geometria, cosmografia i pilotatge), el «Curso de estudios elementales de marina», del qual es feren moltes reedicions. A la boca mànega lluïa ja les tres barres daurades de capità de navili.

El novembre del 1798, Gabriel Ciscar participà en una reunió històrica a París de membres de l'Institut Nacional (l'Acadèmia de Ciències francesa) i delegats de distints països per fixar les mesures i els pesos. Pel seu sentit universalista, la Revolució Francesa s'havia proposat dotar a la humanitat d'un sistema de mesures estable, uniforme i simple. Així ho havia aprovat l'Assemblea Constituent francesa el 8 de maig de 1790 a proposta de Tayllerand. Llavors s'hi va crear una comissió (en la qual hi havia científics eminents com Lagrange, Laplace o Lavoisier), que un any després, aprovà que la unitat bàsica de longitud s'establira no segons el moviment d'un pèndol que dure un segon (com havia proposat la Royal Society el 1660), sinó a partir de la deumilionèsima part d'un quart del meridià terrestre. Això s'havia de fer mesurant amb precisió un segment de 1.000 km del meridià terrestre que passa per París, entre Dunkerke i Barcelona. Va nàixer així el «metre» i, a partir d'aquesta unitat, les de superfície (l'àrea), de volum (el litre, com un decímetre cúbic) i de pes (el quilogram, el pes d'un litre d'aigua). En les reunions de 1798 i 1799 s'internacionalitzà, per dir-ho així, aquest sistema mètric decimal amb la presència de delegats de països europeus. A més de Ciscar i un altre representant espanyol (el matemàtic Agustín de Pedrayes), assistiren «diputats» de Batàvia (Països Baixos), Dinamarca, Ligúria, Piemonte, Romaniaa, Sardenya, Toscana, la República Cisalpina (Itàlia no estava unificada encara) i l'Helvètica. El 22 de juny de 1799 es construï el prototip en platí del metre i del quilogram. D'aquesta manera, s'aconseguí arraconar una sèrie de mesures tradicionals que generaven confusió i marxar cap a un sistema racional. «La Naturaleza, y no la Francia es la que nos las presenta», escrigué Ciscar referint-se a les mesures en la seua «Memoria elemental sobre los nuevos pesos y medidas decimales fundados en la naturaleza» (Madrid, 1800). Explicà Ciscar en aquest text que la vara de València fou establida per Jaume I, com la mesura de tres peus romans, la mateixa que Alfons el savi determinà com a vara de Toledo. Però el rei Ferran VI, un any abans del naixement de Ciscar, havia establert que

María Oliver : "No podemos ceder recursos públicos en el

María Oliver : "No podemos ceder recursos públicos en el Cabanyal si no hay retorno social"

Oliver esgrime que si se coloca un elemento «tan potente» como la Universidad Europea se debe...

El Palau Calatayud, al descubierto

Los arqueólogos recuperan pavimentos del siglo XVIII y

XIX en un edificio de la calle Micalet

Pérez Casado advierte de las limitaciones jurídicas del BIC para el Jardín del Turia

Bolant, presidente del colegio de arquitectos, apoya la propuesta de la Academia de San Carlos...

les dependències de Guerra i Marina empraren la vara de Burgos, d'origen incert, per la qual cosa no només no estava generalitzada aquesta mesura, sinó que també n'hi havia altres com la de Santiago, la gallega d'Allariz, etc. El mateix passava, per exemple, amb les mesures de pes. Hi havia la lliura de 12 onzes, de 16, de 18 i de 36, que s'aplicaven unes a la farina, altres al peix fresc, altres al salat, i així successivament. Escrivia Ciscar que, fins i tot, als pobles valencians hi havia la «lliura de boticari» d'11 onzes. El sistema mètric decimal acabaria amb aquestes confusions.

El 1805, el mateix any que l'Armada patí la desfeta de Trafalgar, Ciscar fou ascendit a brigadier. Després de la invasió francesa, el marí d'Oliva assumí responsabilitats polítiques cada vegada més elevades: governador de Cartagena, secretari d'Estat i de Marina a la Junta Central (que acumulà els poders durant l'ocupació napoleònica), ministre de Marina (1810) i, per designació de les Corts durant l'absència de Ferran VII, fou un dels tres membres de la Regència en dos períodes 1810-12 i 1813-14. El març de 1814 regressà el monarca borbó a Espanya i el seu govern prengué una orientació absolutista. Per aquesta raó, Ciscar fou condemnat a confinament a Múrcia, Cartagena i Oliva. La seua dona, Ana Agustina, morí en maig del 1816 i al setembre de l'any següent va contraure matrimoni a l'església de Santa Maria d'Oliva amb la seua cosina Teresa Ciscar de Oriola, amb la qual tindria dues filles: Josefa i Rosa.

Durant el Trienni Liberal o Constitucional, quan el rei fou incapacitat, Ciscar fou restablert en el càrrec de secretari d'Estat el 1820. Ascendí al grau de tinent general de la Marina, allò que després de la reforma de 1868 seria equivalent a almirall. Al Museu Naval de Madrid conservem un retrat seu amb el doble entorxat a la bocamànega. El 1823 fou designat novament com un dels tres membres de la Regència. L'abril del 1823 entraren a Espanya les tropes franceses, els «Cent mil fills de Sant Lluís», per tal de restaurar l'absolutisme. Ciscar s'exilià aleshores a Gibraltar, on rebé l'ajut d'Arthur Wellesley, el duc de Wellington. Les seues propietats foren confiscades.

A Gibraltar estant, Ciscar composà una llarga obra, el «Poema físico-astronómico en siete cantos». Com diu el títol, es tracta d'un poema de 200 pàgines i unes 30 més d'explicacions científiques. Té un pròleg datat el maig de 1828, any que fou publicat a Gibraltar. Ciscar no signà l'obra com a oficial de l'Armada,

55 MEJORES RESTAURANTES de la Comunitat Valenciana

Un homenaje a la buena hostelería de la C. Valenciana

Guía de SALUD DENTAL

sino com a membre de la Comissió de Pesos i Mesures de l'Institut Nacional de França en 1798 i 1799. L'obra està dedicada al duc de Wellington i encapçalada per uns versos del seu cant IV que són no només una explicació científica sobre cosmografia o geometria, sinó que, si llegim entre línies, semblen arreplegar més bé una declaració ètica sobre el temps que havia viscut: «Así, en todos los casos acontece, / Que calculando, y observando el Cielo, / El verdadero punto se establece / De cuando existe en el mutable suelo, / Y de cualquier suceso que lo exija, / Exactamente la época se fija».

El dimecres 12 d'agost de 1829, Gabriel Ciscar morí a l'exili. El 1831, l'Audiència va atendre la petició de la seua vídua de reestablir les rendes del marí per atendre l'educació de les seues filles. La dona morí l'abril de 1852 a la seua casa de la plaça de Barques, 35 (avui carrer Pintor Sorolla). L'abril de 1860, el seu cos fou desenterrat de Gibraltar i traslladat en la corbeta «Villa de Bilbao», escortada entre altres per un vapor que casualment s'anomenava «Piles», al Panteó dels Mariners Il·lustres que hi ha a San Fernando (Cadis), on s'instal·là una làpida que recorda el seu grau de tinent general i la seua participació a la reunió de París.

Compartir en Facebook

Compartir en Twitter

Temas relacionados:

Cartagena

Catalunya

Comunidad Valenciana

Dolores

Gibraltar

Manuel

Nadal

Rei

Valencia

Cuponísimo

29€

Hotel La Finca Golf & Spa Resort

Delítate con este menú Gourmet

Más ofertas en cuponismo.levante-emv.com

Enlaces recomendados: Premios Cine

C. Valenciana

València
El tiempo
Transportes en València
Tráfico en València
Cartelera de cine
Fallas
Servicios

Clasificados

tucasa.com
Iberpisos
Iberanuncio
Ibercoches
Iberempleo
Anuncios breves
Cambalache

Especiales

Lotería Navidad
Lotería el Niño
Fórmula 1
Premios Cine
Calendario Laboral
Calendario Escolar

levante-emv.com

Contacto
Atención al lector
Conózcenos
Localización
Política Medioambiental
Aviso legal
Política de cookies

Publicidad

Publicidad

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Otras webs del Grupo Editorial Prensa Ibérica

Diari de Girona | Diario de Ibiza | Diario de Mallorca | Empordà | Faro de Vigo | Información | La Opinión A Coruña | La Opinión de Málaga | La Opinión de Murcia | La Opinión de Tenerife | La Opinión de Zamora | La Provincia | La Nueva España | Levante-EMV | Mallorca Zeitung | Regió 7 | Superdeporte | The Adelaide Review | 97.7 La Radio | Euroresidentes | Lotería Navidad | Premios Cine

© Editorial Prensa Valenciana, S.A. Todos los derechos reservados.

[Aviso Legal](#) | [Política de Privacidad](#) | [Política de Cookies](#)